

BİR MÛSİKÎ ALPERENİ
YUSUF ÖMÜRLÜ

İBRAHİM MELİK UYAR

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	11
ÖNSÖZ.....	13
1. BÖLÜM: HAYÂTI, ESERLERİ VE TASAVVUF MÛSİKİSİNE KATKILARI	17
1. Giriş.....	19
1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi	19
1.2. Çalışmanın Planı ve Metodu.....	21
1.3. Araştırma Seviyesi ve Kaynaklar.....	22
2. Sâmiha Ayverdi Öncesi (1936-1959).....	25
2.1. Doğumu ve Âilesi.....	25
2.2. İlk Tahsil Yılları	27
2.3. Mûsikî ile İlk Meşgûliyet	29
2.4. İlk Hocaları ve İlk Hocalık Yılları.....	30
3. 1959'da Sâmiha Ayverdi ile Tanışma ve Sonrası	35
3.1. Sâmiha Ayverdi ile Tanışması.....	35
3.2. Evliliği ve Çocukları.....	42
3.3. Askerlik Yılları.....	48
3.4. Üniversite Yılları.....	51
3.5. İş Hayâtı.....	54
3.6. Hastalığı.....	58
4. Türk Tasavvuf Mûsikîsinin Canlanması	63
4.1. Tasavvuf ve Mûsikî: Mûsikî, Semâ ve Zikrin Tasavvuf Kültüründeki Önemi	63
4.2. Türkiye'de Dînî/Tasavvufî Hayat ve Türk Din Mûsikîsi'nin Yaşadığı Zor Dönem	65
4.3. Konya'da İlk İhtifaller	69
4.4. Zikir Geleneğinin Muhâfazası	80
4.5. Tasavvuf Mûsikîsinde İlk Radyo Yayınları ve Konserler	89
5. Mûsikî Çalışmaları	95
5.1. Kubbealtı Mûsikî Enstitüsü'nün Kuruluşu.....	95

5.2. Mûsikî Hocalığı.....	103
5.2.1. Mûsikî Çizgisi.....	103
5.2.2. Verdiği Dersler.....	106
5.2.3. Çalıştırma Tarzı.....	109
5.2.4. Mizâcı.....	112
5.2.5. Tavır ve Üslûp.....	116
5.2.6. Yetiştirdiği Öğrenciler	118
5.2.7. İdâre Ettiği Konserlerin Programları.....	121
5.3. Mûsikî Yayınları.....	147
5.3.1. <i>Îlâhiyât-ı Ken'ân</i>	154
5.3.1.1. Ken'ân Rifâî'nin Bestelenmiş İlâhî Notaları	156
5.3.1.2. Albüm Çalışması.....	158
5.3.2. <i>Türk Mûsikîsi Klâsikleri</i>	159
5.3.3. <i>Türk Mûsikîsi Klâsikleri: İlâhîler</i>	161
5.3.3.1. Ali Rıza Şengel Koleksiyonu	164
5.3.3.2. Abdülkadir Töre Koleksiyonu	169
5.3.4. Yahya Kemal Çalışmaları.....	171
5.3.4.1. <i>Yahya Kemal'in Bestelenmiş Şiirleri</i>	173
5.3.4.2. <i>Meral Uğurlu'nun Sesinden Yahya Kemal</i>	174
5.3.5. <i>Rahmet Peygamberine İlâhîler</i>	174
5.3.6. <i>Türk Mûsikîsi Klâsik Eserler Serisi (Kaset Çalışmaları)</i>	175
5.4. Yayınlanmamış Çalışmalar.....	177
5.4.1. Şuğuller.....	178
5.4.2. Abdülkâdir Merâğî Besteleri.....	179
5.4.3. Kemal Batanay'ın Bestelediği Mevlid-i Şerif	183
5.5. Bestekârlık.....	186
6. Sonuç.....	191

2. BÖLÜM: MÜLÂKATLAR.....	195
Ahmed Şahin ile Mülâkat.....	197
Ahmet Özhan ile Mülâkat.....	201
Alâeddin Yavaşca ile Mülâkat	205
Aydın Yüksel ile Mülâkat.....	206
Aykut Erserim ile Mülâkat.....	214
Bahri Güngördü ile Mülâkat	217
Burcu Karadağ ile Mülâkat.....	220
Bülent Çeviksever ile Mülâkat.....	221
Câhit Atasoy ile Mülâkat	226
Cemâlnur Sargut ile Mülâkat	228

Dođan Karaađaođlu ile Mülakat.....	234
Fatma Adile Bađer ile Mülakat.....	238
Galip olakođlu ile Mülakat	246
Gaye Günüeri ile Mülakat	250
Gülřen Usal ile Mülakat	256
Güner Topuz ile Mülakat.....	260
Haydar Sanal ile Mülakat	271
Hikmet Altıntaş ile Mülakat.....	273
Hüseyin Özkılıç ile Mülakat	275
İdris Alhanlıoğlu ile Mülakat.....	283
İsmail imen ile Mülakat	290
Lâle Akay Umul ile Mülakat.....	295
Muhittin Serin ile Mülakat.....	300
Mustafa Dođan Dikmen ile Mülakat.....	307
Mustafa Tahralı ile Mülakat	310
Mustafa Uysal ile Mülakat.....	317
Nilay Kütük ile Mülakat.....	321
Noktanur Kefkep ile Mülakat.....	322
Nuran etinkaya ile Mülakat.....	325
Perihan Ömürlü ile Mülakat.....	330
Rıdvan Hakyemez ile Mülakat	334
Sabriye Erten Ömürlü ile Mülakat.....	341
Selâhattin İli ile Mülakat.....	342
Tekin Uđurel ile Mülakat	343
Yavuz Özüstün ile Mülakat	346
Yeřim Altınel oban ile Mülakat.....	347
Zeliha Tuna ile Mülakat	353

KAYNAKLAR.....359

şAHIS İSİMLERİ DİZİNİ.....371

TERİMLER, YER İSİMLERİ VE KONULAR DİZİNİ 377

BESTE NOTALARI.....382

KİTAP, ALBÜM VE KASET KAPAKLARI..... 400

ÖNSÖZ

Bu kitap, İbrahim Melik Uyar'ın dedesi yüksek mîmar ve mûsikîşinas Yusuf Ömürlü hakkında, Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü'nde Prof. Dr. Reşat Öngören danışmanlığında hazırlanmış olduğu *Yusuf Ömürlü'nün Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Mûsikîsine Katkıları* isimli yüksek lisans tezinin tekrar gözden geçirilmiş ve ilâveler yapılarak genişletilmiş hâlidir.

1936-2020 yılları arasında yaşamış olan Yusuf Ömürlü, bütün hayatını Klasik Türk Mûsikîsi ve Türk Din Mûsikîsi'ne hizmetle geçirmiş; sâhip olduğu yüksek mûsikî idealini dinletmek, öğretmek, bu hususta bir zevk, şuur ve farkındalık oluşturmak uğrunda gayretleriyle mûsikî câmiyasında özel bir yere sâhip olmuştur. Hazırlayarak yayınladığı nota neşriyatları ve özel koleksiyonlar, bestekârlık, hocalık, konserler ve koro şefliği faaliyetleri ile millî ve mânevî mûsikî mirâsımızın kaybolmadan, nesilden nesile aktarımında önemli rolü ve katkıları bulunmaktadır. Yaşadığı ve aktif olduğu zaman diliminde Türkiye'de mûsikî kültürü ve icrâsı açısından mevcut bulunan şartlar ve zorluklar göz önünde bulundurulduğunda, onun çalışmalarının önemi ve kıymeti daha iyi anlaşılmakta, mûsikî târihimizde edindiği yer kendisini göstermektedir.

Kitabın yazarı aslen fizikçi olan İbrahim Melik Uyar, bir yüksek lisans tezinin sınırlarını aşan titizliği ve araştırmacı yapısıyla gerçekleştirdiği mülâkatlar, topladığı fotoğraflar ve yazılar, gazete haberleri, konser programlarını ihtivâ eden broşür ve defterlerle bu çalışma kapsamında bir Yusuf Ömürlü arşivinin oluşmasını sağlamıştır. Ömürlü'nün hayatı, Türk mûsikîsini ilgilendiren ve yaşadığı döneme damgasını vuran bâzı uygulamalar, sıkıntı duyulan hususlar ve eksikliklerle içiçedir. Böylelikle bir döneme has mûsikî faaliyetleri, mûsikî öğretilen kurumların mâhiyeti, meşk usûlleri ve şartları, hoca-talebe ilişkileri, konser çalışmaları, mûsikî sahasında faal

olan ve hizmet eden şahsiyetler ve birbirleriyle ilişkileri gibi pek çok hususta önemli bilgi ve belgelere erişirmesi bakımından bu kitap önemli bir kaynak hâline gelmiştir.

Kitabın hazırlanması sırasında mevcut teze bâzı ilave ve düzenlemeler yapıldı. Tez çalışması sırasında Yusuf Ömürlü'nün âile çevresi, dostları, pek çok talebesi, çalışma arkadaşları ve mûsikî câmiasının bâzı önemli isimleri ile mülâkatlar gerçekleştirilmiş, fakat bir yüksek lisans tezinin sınırları dâhilinde bunların pek azına yer verilebilmişti. Bu mülâkatların birer canlı târih belgesi olduğuna inandığımızdan, elimizde bulunan bütün mülâkatları, zaman elverdiği ölçüde yenilerinin de ilâvesiyle, deşifre ederek kitaba ekledik. En doğru bilgiye ulaşabilme gâyesiyle kitabın tamâmı Ömürlü'nün evlâtları Elif Ömürlü Uyar, Hatice Dilek Güldütuna ve Vasfi Emre Ömürlü tarafından defalarca okundu ve tashih edildi. Kitap hazırlığının her aşamasında bilgilerine başvurulduğundan ayrıca onlara âit mülâkat kitapta yer almadı.

İlk elden okuyucuya ulaşmaları amacıyla kitabın sonuna Yusuf Ömürlü'nün bütün bestelerinin notaları eklendi. Ömürlü, klasik mûsikîmizin unutulmaya yüz tutmuş kıymetli eserlerinin yeniden öğretilmesine, konserlerde çalınıp söylenmesine, böylelikle toplumumuzun bu eserlere yeniden âşinâlık kesbederek kulakların dolmasına özellikle önem vermiştir. Bu bağlamda, bir fikir vermesi amacıyla Ömürlü'nün idâre ettiği konserlerin târihleri ve icrâ edilen eserlerin yer aldığı programları da kitabın içerisinde yer aldı. Yine tezdekilere ek olarak, târihî belge niteliği taşımaları sebebiyle önemli olduğu düşünülen pek çok fotoğraf kitaba ilâve edildi. Ömürlü'nün neşriyat ve yayın faâliyetlerine âit kitap bilgileri ve kapak fotoğraflarına da kitabın sonunda yer verildi.

Üniversite tahsîli yıllarında Sâmiha Ayverdi ile tanışması Yusuf Ömürlü'nün hem hayâtı, hem de mûsikî anlayışı ve faâliyetleri yönünden bir dönüm noktasıdır. Ömürlü'nün derviş kimliğiyle mûsikî faâliyetlerinin tamâmında hizmeti ön plana aldığı ve sâhip olduğu mûsikî kabiliyeti ve donanımını tamâmıyla hizmete kanalize ettiği görülmektedir. Geçirmiş olduğu felce ve sınırlı imkânlarına rağmen sâdece tasavvuf mûsikîsi alanında ortaya koyduğu, Ken'ân Rifâ'ye âit *İlâhiyât-ı Ken'an* ile başlayarak, Ali Rıza Şengel ve Abdülkadir Tö-

re'nin ilâhî koleksiyonlarının 9 cilt hâlinde yayınlarıyla devam eden faâliyetleri dahi Ömürlü'nün hizmet aşkını, azmini ve istikrârını göstermesi açısından yeterlidir. Türk Din Mûsikîsi alanında o güne kadar yapılan çalışmalar, 1931-1933 yıllarında İstanbul Belediye Konservatuarı'nın neşrettiği az sayıda eserlerden ibârettir denebilir. Özenle seçilmiş klasik eserlerden oluşan ve bizzat Ömürlü tarafından yazılarak hazırlanan *Türk Mûsikîsi Klâsikleri* yayınları da, nota bulmanın neredeyse imkânsız olduğu bir dönemde mûsikî çalışmalarına önemli bir ivme ve destek sağlamıştır.

Hem kültürümüze ve değerlerimize, hem de onlara hizmet edenlere vefâ ve değer bilirlîği göstermek adına kıymet taşıyan bu kitabı bize kazandırdıkları için tez danışmanlığını yapan Prof. Dr. Reşat Öngören'e ve İbrahim Melik Uyar'a; toplanan bilgi ve belgelerin incelenip değerlendirilmesinde emek ve mesâî sarfeden Elif Ömürlü Uyar ve Vasfi Emre Ömürlü'ye; tezin fikir aşamasından kitabın oluşumuna kadar geçen sürecin tamâmında teşvik ve destekleriyle yanımızda olan Cemâlnur Sargut Hocamıza teşekkür ederiz. Hizmet ehli Ömürlü'nün yaptığı güzel işleri anmak ve hizmetlerini ortaya çıkarmak bir ahde vefâ göstergesi. Bir diğer yönden ise târihin hatırlanması, bilinmeyen yönlerinin ortaya çıkarılması; böylece değerlerimizin nasıl özenle korunması gerektiği husûsunda güzel örneklerin günümüz insanına sunulması, bu tür gayretlerin ve mûsikî şevkinin artmasına vesîle olacaktır inancındayız.

Hatice Dilek Güldütuna
Frankfurt am Main
Ekim 2022

Giriş

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Tasavvuf târihinin çok erken zamanlarında, mûsikînin rûhun gıdâsı ve rızkî olduğuna inanılmaya başlanmış ve bu husus eserlerde açıkça ifâde edilmiştir. Nitekim devrinin önde gelen mutasavvıflarından Ebû Hâmid el-Gazzâlî (ö. 1111) İslâm düşüncesinin en önemli eserlerinden olan *İhyâ'* da, “Mârifet sâhipleri için semâ rûhun gıdâsıdır; çünkü o, diğer fiillerden çok daha ince bir tabiat ve saf bir ruhla idrâk edilir.” demektedir. Şehâbeddin Sühreverdî de (ö. 1234) *Avârifü'l-ma'ârif* te, “Mûsikî bâzıları için bir devâ, bâzıları için bir gıdâ, bâzıları için ise bir ferahlıktır.” diye kaydetmektedir. Abdülkerîm Kuşeyrî (ö. 1072) ise, “Mârifet sâhiplerine göre semâ Allah'ın ruhlar nezdindeki bir lutfudur.” der.¹

Çalışmamızın ana konusu olan Yusuf Ömürlü (ö. 2020), yüksek mîmar olmasının yanında bir bestekâr, koro şefi ve mûsikî hocasıdır. Kendisini bir gâyeye vakfetmiş ve o gâye uğrunda çalışıp yaşamış önemli bir şahsiyettir. Bildiklerini hep öğretmiş, sâhip olduğu nîmetin, yâni güzel ses ve mûsikî kâbiliyetinin şükürünü bu şekilde edâ ettiğini söylemiştir. Öyle ki, kendisinde bulunan ilimden ve aşktan başkalarını da faydalandırmıştır. Sâmîha Ayverdi (ö. 1993) ile tanışmasının ardından ise mûsikîye bakışı değişmiş; mûsikîyi bir millî ve mânevî kültür ürünü olarak ele almaya başlamıştır. Bu minvalde, Ergun Balcı'nın² da ifâdesiyle, Yusuf Ömürlü'nün “mûsikî âmentüsü” şöyledir:

1 Krş. Süleyman Uludağ, *İslâm ve Musiki* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020), 250.

2 Ergun Balcı (ö. 2019): Radyo ve televizyon programcısı, kudümzen. 1965'li yıllarda tanıştığı Ahmed Hatiboğlu ile birlikte tasavvuf mûsikîsinin sevilmesi ve tanınması husûsunda büyük gayret sarfetmiştir. “Tasavvuf mûsikîsi” tâbiri onun tarafından bu-

Yusuf Ömürlü, öyle biliyordu, öyle inanıyordu, içine öyle doğuyordu ki; Allah'ın inâyetiyle, başlangıcı belli olmayan bir zamanda, yüreğiyle perçinlediği büyüklerinin himmetiyle, inançlı gayretiyle mutlaka iyi mûsikînin yanında olacak ve başkalarına da öğretecekti.

Bu “iyi mûsikî” de, sanat ürünü olma özelliğini taşıyan, insan gönlünü yücelten, yeryüzünün çok geniş bir alanında yüzyıllardan beri çalınıp söylenen, aslı özelliklerini kaybetmemiş, milli benliğimizi kavrayan bir mûsikîydi, yâni Türk mûsikîsiydi.³

Ömürlü'nün asıl mesleği mîmarlıktır; fakat genç sayılacak bir yaşta geçirdiği rahatsızlık sonucu bu mesleğini îfâ edememiştir. Bu noktada Sâmiha Ayverdi'nin ve özellikle de İlhan Ayverdi'nin (ö. 2009) teşvikleriyle hastalığı sonrasında mûsikîye sarılmış, genç yaşında geçirdiği hastalığını bir avantaj olarak görmüş, bu sâyede Türk ve tasavvuf kültürüne daha fazla hizmet edebilmiştir.

Günümüze gelindiğinde, Klasik Türk Mûsikîsi ve Türk Din Mûsikîsi adına pek çok akademik çalışma yapıldığı görülmekte ve bu sâyede kadim eserler günden güne daha çok icrâ edilebilmektedir. Yusuf Ömürlü'nün de bilhassa nota neşriyatı üzerine ciddî çalışmaları olduğu görülmekte ve bu kadim eserlerin günümüze ulaşmasında önemli katkılarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Özellikle de nota bulmanın mümkün olmadığı zamanlarda kendisi bu notaları neşretmiş; Klasik Türk Mûsikîsi ve Türk Din Mûsikîsi ile meşgul olan pek çok kişinin bu eserlerle buluşabilmesine vesîle olmuştur.

Bu çalışmadaki amacımız, Klasik Türk Mûsikîsi ve Türk Din Mûsikîsi'ne âit kadim eserlerin günümüze aktarılması husûsunda önemli bir payı bulunan Yusuf Ömürlü'nün hayâtı ve eserleri üzerinden bu hizmetlerini tanıtmak ve yaptığı çalışmaları gelecek nesillere aktarmaktır. Bu maksatla başvurulmuş yazılı ve sözlü kaynaklar döneme ve son dönem mûsikî târihine âit önemli veriler sunmaktadır.

---

lunmuştur. “Hoş Sada”, “Gönül Telimizi Titretenler” ve “Beri Gel Barışalım” programlarının metin yazarıdır. Nevzat Atlığ, Yusuf Ömürlü ve Mehmet Dede hakkında kıymetli eserler kaleme almıştır.

3 Ergun Balcı, *Mûsikîye Adanmış Bir Ömür: Yusuf Ömürlü'nün Hayatı* (İstanbul: Nefes Yayınevi, 2016), 43.

1.2. ÇALIŞMANIN PLANI VE METODU

Bu çalışma, giriş ve sonuç bölümleri hâricinde, dört ana bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin sınırları çizilirken bilhassa Yusuf Ömürlü'nün hayâtındaki iki dönüm noktası olan Sâmiha Ayverdi'yle tanışması ve geçirdiği büyük hastalığı göz önüne alınmıştır. Buna göre, çalışmanın giriş bölümünü tâkip eden ikinci bölümü, Yusuf Ömürlü'nün doğduğu 1936 yılından Sâmiha Ayverdi ile tanıştığı 1959 yılına kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu bölümde Ömürlü'nün doğumu, âilesi, gençlik yılları, yetiştiği dönem, yaşadığı muhit ele alınmıştır. Mûsikî ile ilk meşgûliyetinin de başladığı bu dönem içerisindeki ilk hocaları Ârif Sâmi Toker⁴ ve Emin Ongan'dan⁵ da bu bölümde bahsedilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümü, Yusuf Ömürlü'nün 1959 yılında Sâmiha Ayverdi ile tanışmasıyla başlamaktadır. Bunun dışında Ömürlü'nün evliliği, çocukları, askerlik yılları, üniversite yılları ve iş hayâtı hakkında bulunan bâzı bilgiler de yine bu bölümde incelenmiştir. Başta mûsikî kültürü olmak üzere pek çok şeyi kendisinden öğrendiğini söylediği Sâmiha Ayverdi ekseninde ele alınan bu bölüm, Ömürlü'nün hastalığına kadar olan devreyi, yâni 1959-1975 yılları arasındaki dönemi kapsamaktadır.

Dördüncü bölümde ise Yusuf Ömürlü'nün Türk ve tasavvuf kültürüne yaptığı hizmetlere bir zemin oluşturabilmek amacıyla önce mûsikî, semâ ve zikrin tasavvuf kültüründeki önemi açıklanmış; Klasik Türk Mûsikîsi ve Türk Din Mûsikîsi'nin yaşadığı zor devre ele alınmıştır. Bunun akabinde, Ömürlü'nün de dâhil olduğu Konya'daki ilk Mevlânâ ihtifallerinden, geleneğin korunması amacıyla yapılan Rifâi Kıyam Kelime-i Tevhîdi zikir usûlü çalışmalarından ve tasavvuf mûsikîsine dâir şeflik yaptığı ilk konserlerinden bu bölümde bahsedilmiştir.

Yusuf Ömürlü'nün mûsikî sahasında yetiştirdiği öğrencilerin ve ortaya koyduğu eserlerin ele alındığı beşinci bölümde de, kendisinin nota neşriyâtı ve çeşitli faaliyetleri üzerinden mûsikîmize katkıları ortaya konmaya çalışılmıştır.

4 Ârif Sâmi Toker (ö. 1997): Türk mûsikîsi bestekârı, ses sanatkârı.

5 Emin Ongan (ö. 1985): Türk mûsikîsi bestekârlarından, keman sanatkârı. Uzun yıllar Üsküdar Mûsikî Cemiyeti'ne başkanlık etmiş ve pek çok öğrenci yetiştirmiştir.

1.3. ARAŞTIRMA SEVİYESİ VE KAYNAKLAR

Yusuf Ömürlü'nün hayâtı ve eserleri üzerinden Türk mûsikîsine ve tasavvuf kültürüne katkılarının ele alındığı bu çalışma, kendisi hakkında yapılan ilk akademik çalışmadır. Bu anlamda kendisi ile ilgili yararlanılan en önemli yazılı kaynak, Ergun Balcı'nın kaleme aldığı *Mûsikîye Adanmış Bir Ömür* isimli biyografik kitaptır. Yusuf Ömürlü ile birebir çalışarak hazırlanan ve henüz Ömürlü hayatta iken yayımlanan bu eser çalışmamız açısından güvenilir ve önemli bir kaynaktır.

Yusuf Ömürlü hakkında yazılan biyografik kitabın dışında, âile fertleriyle, yakın dostlarıyla ve öğrencileriyle yapılan mülâkatlar da bu çalışma açısından mühim bir yer teşkil etmektedir. Sözlü târih uygulamaları çerçevesinde gerçekleştirilen bu mülâkatlar, târihsel öneme sâhip olayları görme şansına erişmiş kişilerin şâhit olduklarını, gelecek nesillere aktarmak amacıyla yapılmış olup, yazılı kaynaklarda bulunamayan farklı bilgilere de bu yolla ulaşılmıştır.

Bunların dışında Özcan Ergiydiren'in⁶ kaleme aldığı *Hayâli Cihan Değer: Sâmiha Ayverdi ile Hâtıralar* isimli kitap da bu çalışmada faydalanılan önemli kaynaklardan biri olmuştur. Öyle ki Yusuf Ömürlü ve Özcan Ergiydiren aynı kişilerle ortak meclislerde bulunmuşlar ve dolayısıyla bâzı konulardaki detaylara bu kitap içerisinde ulaşılmıştır.

Konu çerçevesinde özellikle yararlanılan diğer kaynaklar da şu şekildedir:

- Ağaoğlu, Yavuz Selim, *Neyzen Selâmi Bertuğ'un Anılarından Belgelerle Hazret-i Mevlâna'yı Anma Törenleri (1942-1974)*, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2013.
- Balcı, Ergun, "Sâmiha Ayverdi ve Mûsikîmiz", *Sâmiha Ayverdi*, İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2005, 151-164.
- Demirci, Bünyamin, "Bugünün İnsanı Kâmil İnsanı Tanı-mıyor", *Karabatak Dergisi*, Mayıs-Haziran 2014.
- Ergür, Cumhuriyet Enes, *Zâkirbaşı, Kıyam Reisi, Bestekâr Salâhi Dede*, İstanbul: Kitabevi, 2011.

6 Özcan Ergiydiren (d. 1935): Yüksek mîmar, bestekâr, semâzen, Sâmiha Ayverdi'nin Ankara'daki talebelerinden, Yusuf Ömürlü'nün arkadaşı.

- Fanoşcu, Vedide, *Ken'ân Rifâî'nin İlâhiyât-ı Ken'ân Adlı Eserinde İlâhî Aşk Kavramı*, Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.
- Gençer, Birhan, *Osmanlı'nın Son Dönemi İstanbul Rifâî Geleneğinde Kıyam Zikirinin Şekli İcrâsı*, Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.
- Gümüş, Yüce, *Ken'ân (Rifâî) Büyükaksoy'un İlâhilerinin İncelenmesi*, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
- Güntekin, Mehmet, "Kovan'dan Kasete Türk Musikisi", *Tercüman Gazetesi*, 19 Temmuz 1990.
- _____, "Kubbealtı'ndan Yükselen Hoş Sadâ", *Tercüman Gazetesi*, 10 Ocak 1992.
- Kırzioğlu, Banıççek, *Sâmiha Ayverdi Hayatı - Eserleri*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum, 1990.
- Ömürlü, Vasfi Emre, "Yusuf Hoca", *Her Nefes Dergisi*, Eylül 2010, 11:20-21.
- Ömürlü, Yusuf vd., "İlâhiyât-ı Ken'an", *Rahmet Kapısı Uluslararası Kenan Rifâî Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul: Nefes Yayınevi, 2017, 131-142.
- Ömürlü, Yusuf, "Dînî Mûsıkî", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Ekim 1995, 24(4):62-71.
- _____, "Kubbealtı Konseri Takdim Konuşması", *Orta Doğu*, 7 Nisan 1975.
- _____, *Rahmet Peygamberine İlâhiler*, İstanbul: TÜRK-KAD İstanbul Şubesi, 2007.
- Öncel, Mehmet vd., "Şengel-Töre Koleksiyonu ve (Kubbealtı) İlâhileri'nin Güfte Olarak Alfabetik Listesi", *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2012, 3(5):127-174.
- Özkılıç, Hüseyin, *İstanbul'da Bir Sûfi Cemi: Fatih Sema-Rifâî Muharrem Ayini Örneği*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

- Rifâî, Ken'ân, *Îlâhiyât-ı Ken'an: Notalarıyla Bestelenmiş Îlâhîler*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: Cenan Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı, 2014.
- Şengel, Ali Rıza, *Türk Müsikîsi Klâsikleri: Îlâhîler 1*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 1979.
- _____, *Türk Müsikîsi Klâsikleri: Îlâhîler 2*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 1979.
- Tahralı, Mustafa, “Yusuf Ömürlü Hoca ve Îlâhî Notaları”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Temmuz-Ekim 2020, 49(3-4):12-24.
- Töre, Abdülkadir, *Türk Müsikîsi Klâsikleri: Îlâhîler 5*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 1984.
- _____, *Türk Müsikîsi Klâsikleri: Îlâhîler 7*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 1989.
- _____, *Türk Müsikîsi Klâsikleri: Îlâhîler 8*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 1991.
- Uludağ, Süleyman, *İslâm ve Musiki*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2020.
- Ürkmez, Nuran, “Yusuf Hoca Var”, *Yeni Şafak*, 17 Şubat 1998.
- *Yahya Kemal'in Bestelenmiş Şiirleri*, haz. Yusuf Ömürlü, İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, 1999.
- Yalçinkaya, Arzu Eylül, *Ken'ân Rifâî: Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı*, İstanbul: Nefes Yayınevi, 2021.
- Yardım, Mehmet Nuri, “Cibali'den Kubbealtı'na Kutlu Ömür”, *Haber Fatih*, 24 Şubat 2003.
- Yiğit, Sevilay, *Yusuf Ömürlü'nün Hayatı ve Sanat Anlayışı*, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Bitirme Çalışması, İstanbul, 1999.

Bunun yanında, bâzı kelime ve terimlerin açıklanmasında da İlhan Ayverdi'nin üç ciltlik *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* eserinden, Yılmaz Öztuna'nın iki ciltlik *Türk Müsikîsi: Akademik Klasik Türk San'at Müsikîsi'nin Ansiklopedik Sözlüğü* eserinden ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın *İslâm Ansiklopedisi*'nden faydalanılmıştır.

Sâmiha Ayverdi Öncesi (1936-1959)

Bu bölüm Yusuf Ömürlü'nün doğduğu 1936 yılından Sâmiha Ayverdi ile tanıştığı 1959 yılına kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu döneme dâir Yusuf Ömürlü ile ilgili ulaşabildiğimiz bilgiler sınırlı olduğundan ağırlıklı olarak Yusuf Ömürlü hakkında yazılan biyografik kitaptan yararlanılmış; bunun yanında kendisiyle yapılmış röportajlara, kendisi hakkında yazılmış yazılara ve âile fertlerinin bilgilerine başvurulmuştur. Ergun Balcı tarafından Yusuf Ömürlü ile birebir çalışarak hazırlanan ve *Mûsikîye Adanmış Bir Ömür* ismiyle henüz Ömürlü hayatta iken yayımlanan bu eser çalışmamız açısından güvenilir ve önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

2.1. DOĞUMU VE ÂİLESİ

Yusuf Ömürlü, 1 Haziran 1936 yılında İstanbul'un Fatih ilçesi sınırları içerisindeki Küçükpazar semtinin Hacıkadın mahallesinde doğmuştur. Babası Bayburtlu Mehmet Bey (ö. 1975), annesi Trabzon yöresinden Sürmeneli Hatice Behire Hanım'dır (ö. 1981). Âilenin ikinci evladı olup, ablası Gönül Ömürlü (Yılmaz) (ö. 1992) ve erkek kardeşi Zeki Ömürlü (ö. 2007) olmak üzere iki kardeşi vardır.⁷

Babası Mehmet Ömürlü, ticârethânedede çalışan emektar bir esnaftır ve âile büyük oranda geçim sıkıntısı çekmiştir. Yusuf Ömürlü'nün çocukluğunun geçtiği dönem, bütün dünyâda ekonomik bunalım ve yoksulluğun olduğu 2. Dünya Savaşı'na rast gelmiştir. Türkiye

7 Krş. Balcı, *Mûsikîye Adanmış Bir Ömür: Yusuf Ömürlü'nün Hayatı*, 2016, 17; Bün-yamin Demirci, "Bugünün İnsanı Kâmil İnsanı Tanımıyor", *Karabatak Dergisi*, Mayıs-Haziran 2014, 43.

BİR MÛSİKÎ ALPERENİ YUSUF ÖMÜRLÜ

İBRAHİM MELİK UYAR

Yaşadığı müddetçe fevkalâde azimli çalışma prensibiyle bizi her zaman besleyen, yüreklendiren, örnek olan bir kişilik olarak yaşadığımız müddetçe her zaman hatırlayacağımız ve ders çıkaracağımız bir kişiliktir, bir imajdır Yusuf Ömürlü. Bir tek ilâhî notasının olmadığı dönemlerde bize cilt cilt notalar vermiştir, imkân vermiştir.

Ahmet ÖZHAN

Yusuf Ömürlü, gösterişten uzak, son derece mütevâzı mizâcının yanında çok verimli bir hizmet vermiştir. Kubbealtı'nın faâliyetlerindeki katkıları çok önemlidir. Sabrının verdiği güçle kurduğu koroyu yetiştirmiş ve yönetmiş; ayrıca yayım hayâtında da Muallim İsmâil Hakkı Bey'den Ali Rıza Şengel'e, Abdülkadir Töre'den Ekrem Karadeniz'e intikal eden pek çok sayıda ilâhîleri dokuz cilt içinde toplayıp yayımlamıştır. Bu faâliyetlerinin dışında, zamânın yozlaşmış anlayışına rağbet etmeyip, temiz üslûpta, sanatı esas tutan eserleriyle bestekârlık alanında da birikimini ortaya koymuştur. Onun mûsikî câmiamızda saygın bir yeri vardır.

Prof. Dr. Alâeddin YAVAŞÇA

Ben ki, ilâhîlerin içine doğduğum halde Yusuf Hocamdan o kadar çok şey öğrendim ki... Verdiği eğitimden hepimiz çok zevk aldık. Hocam da bizi kendi evlâdı gibi gördü, öyle eğitti. Herkes mestti. O bir devreydi; zevkli bir devreydi. Evet, bizim mûsikî hocamızdı, ama sâdece mûsikî hocamız değildi. Mânâyı zevk hâline getiren, kalbimizi kımıldatan, aşkımızı arttıran bir sultandı. Ne desem kelimelere sığmaz.

Cemâlur SARGUT

Arkasında önemli bir destek olan Kubbealtı'na çok bağlıydı. Burada hedef, eski üslûbu, eski tavrı tekrar ihyâ ederek insan yetiştirmekti. Kimisi kültürünü, kendi zevkini geliştirdi. Kimisi de bu işi orada öğrendi, meslek edindi. Bunun yanında mûsikî alanında, bilhassa kaybolmak üzere olan eserlerimizle ilgili neşriyatlar yapıldı. Tekkelerin sırlandığı ve tekke mûsikîmizi bilenlerin de artık olmadığı bir dönemde, tekke mûsikîsi ve câmi mûsikîsiyle ilgili ciddî kaynaklardan alınarak yapılan yayınların, Yusuf Hoca'nın elinden çıkmış o notaların önemi çok büyüktür.

Prof. Dr. Muhittin SERİN

Hep aşkla, şevkle, bir şey karşılığı olmadan bu hizmeti sürdüren ve öğrendiklerini başkasına aktaranlar tarafından bugün hâlâ müziğimiz ayakta ise sâdece bu gönül insanların eli ile gelmiştir. İhlâs ve aşkı Yusuf Ömürlü'de görebilirdiniz. Hakîkaten o neşriyatlar, nota basımları nota bilmeyen insanlar için hiçbir şey ifâde etmeyebilir. Üç, beş, on beş tâne kitap basılmış zannedilebilir. Hayır. O, müzisyenlere hayat kaynağıdır.

Reha SAĞBAŞ

Bu kitabın hazırlanma aşamasında "Yusuf Ömürlü'nün Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Mûsikîsine Katkıları" isimli yüksek lisans tezinden yola çıkılmış; bu teze ilâve olarak, Yusuf Ömürlü'nün talebeleri, mûsikîşinas dostları ve akrabâları ile yapılan mülâkatlar ve şeflik yaptığı konserlerin repertuarları kitaba eklenmiştir.

NI
NEFES
akademi